

Nordisk studiestödskonferens 2014

Deltagare

Se bilaga

Tid

1-3 juni 2014

Plats

Villa Brevik Lidingö, Sverige

§ 1 Konferensen öppnas

CSN:s generaldirektör Christina Gellerbrandt Hagberg inledde konferensen med att hälsa alla välkomna. Margareta Holmlund presenterade det interaktiva verktyget som användes under konferensen. Konferensens moderator Klas Elving, pressekreterare på CSN, presenterade sig.

§ 2 European Education Policies and the New Erasmus+ Programme

Markus J. Prutsch, forskare och ansvarig för områdena kultur och utbildning vid Europaparlamentet höll ett föredrag om Europeisk utbildningspolitik, 2020-strategin och det nya Erasmus+ programmet i allmänhet och den nya lånegarantin.

Prutsch konstaterade bland annat att det finns ett ökat intresse för utbildningsfrågor inom EU och att utbildningsfrågor fått en ökad status, framför allt med tanke på den föränderliga globala miljön, där bland annat Indien och Kina är på stark frammarsch. Inom EU satsas också mycket på att bredda tillgången på utbildning för medborgarna. Risker är att man sätter för ambitiösa mål som inte går att leva upp till. Hur Erasmus +-programmet ska tas emot är också relativt oklart i dagsläget.

I diskussionen som följde framkom bland annat att 2020-strategins generella mål i många fall redan uppnåtts av de Nordiska länderna. Den europeiska lånegarantin kan säkert vara till nytta i länder som saknar ett utbyggt studiestödssystem, men det kommer inte att vara särskilt relevant för de nordiska länderna. När det gäller möjligheten/risken att uppbära dubbla stöd kommer det sannolikt att vara upp till medlemsländerna att besluta om det ska vara tillåtet eller inte.

§ 3 Högre utbildning i Sverige – storlek och behov

Lars Haikola, universitetskansler vid Universitetskanslersämbetet i Sverige pratade om förutsättningarna för högre utbildning i Sverige, de nationella målen och utbildningsfrågor inom EU. Haikola konstaterar att högskolesektorn är fortsatt mycket stor i Sverige trots viss minskning av antalet studenter. Det är dock svårare att bli antagen, vilket medför att det är färre nybörjare i högskolan. Studenterna blir emellertid allt yngre och utbildningsutbudet mer programinriktat.

Prestationsgraden har ökat något trots att de studerande studerar längre. Forskningssektorn har vissa problem i och med att det trots ökade forskningsresurser är färre nybörjare även på forskarnivå. Ett annat problem som är specifikt för Sverige är att många studenter inte tar ut sin examen. Haikola konstaterade slutligen att högre utbildning lönar sig för individen och sannolikt även för samhället. Men ökade kostnader och en fortsatt hög andel av befolkningen som studerat vid högskola, så finns en risk att värdet av högre utbildning kan komma att minska.

Haikola lyfte också fram utbildningsfrågan som en *paradox* inom EU. Utbildning är medlemsstaternas ansvar där subsidiaritetsprincipen råder, dvs. makten/besluten ska ligga nära befolkningen. EU ska enbart ha en stödjande, samordnande roll och en harmonisering av regelverket är inte aktuellt. Samtidigt är området ”sysselsättning och arbetsmarknad” en gemenskapsfråga som kan regleras på EU-nivå och detta spiller över på utbildningsagendan. Lissabonfördraget har vidare inneburit större möjligheter för EU att ”ingripa” i nationella frågor och EU-rätten har fått en allt större påverkan på nationell lagstiftning inom utbildningsområdet.

I den efterföljande diskussionen ställdes bland annat frågan om hur högre utbildning ser ut om 20 år. Sannolikt kommer internationalisering och globalisering att påverka den högre utbildningen i betydande omfattning i framtiden och att vi exempelvis får se mer samarbeten mellan lärosäten i form av konsortier.

§ 4 SFS och internationalisering av högre utbildning

Erik Pedersen, vice ordförande vid Sveriges förenade studentkårer (SFS) pratade om hur svenska lärosäten arbetar med internationalisering idag och varför internationalisering är en kvalitetsfråga för den högre utbildningen. Pedersen framförde bland annat att det viktigaste ur de studerandes perspektiv är att högskolorna har en mer uttalad strategi för internationalisering på nationell nivå och vid lärosätena. Idag satsar högskolorna mest på att marknadsföra sig för att locka utländska studenter. En annan viktig aspekt är att det finns högskolepedagogisk utbildning för universitetslärare, d.v.s. att det bland annat finns lärare med pedagogisk kompetens och språkliga kunskaper att undervisa internationella studenter.

Det diskuterades bland annat vad som kan göras för att undanröja hinder för en ökad mobilitet. Det är angeläget att aktivt stödja studenter, exempelvis när det gäller att underlätta tillgodoräkandet av studier utomlands. När det gäller faktorer som påverkar att studerande väljer att åka utomlands så är det andra studerande och vänner/familj som har störst inflytande.

§ 5 EU-rätten och studiestödet

Eva Rummel, Jenny Wäsström och Marianne Gjevort Petersen presenterade ASIN-gruppens rapport om EU-rätten och studiestödet. Rapporten konstaterar att det varit en EU-intensiv period där utbildningsfrågorna har haft en hög prioritet. Rapporten beskriver i huvudsak dels vad som hänt på utbildningsområdet inom EU, dels vad olika EU-domar fått för konsekvenser i de olika nordiska länderna. Ett exempel som berör samtliga Nordiska länder är bosättningsvillkoret vid utlandsstudier. Ett antal domar har kommit under den gångna tvåårsperioden och Danmark samt Sverige redovisade vilka konsekvenser de hittills fått i respektive land.

En diskussionspunkt var huruvida de nordiska studiestöden bidrar till att nå EU:s utbildningsmål och det konstaterades att tillgång på utbildning, låga trösklar och ett väl utbyggt studiestöd gör att de nordiska länderna ligger väl framme.

§ 6 Studiestödets påverkan på genomströmningen

Charlotte Rohlin redogjorde för ASIN-gruppens rapport om studiestödets påverkan på genomströmningen. Det finns från politiskt håll en önskan att konstruera studiestödssystemet på så sätt att det påskyndar genomströmningen av studerande, i huvudsak för att de ska komma snabbare ut i arbetslivet. Rapporten visar att studiestödet har en viss inverkan på en snabbare genomströmning av högre utbildning, det kan vara ”morötter” i form av exempelvis ”turbostipend” i Norge. Det diskuterades vilka åtgärder inom och utom studiestödssystemet som har störst påverkan på en snabbare genomströmning och sannolikt är det faktorer kopplade till utbildningssektorn som har störst inverkan på genomströmningen såsom studievägledning, utbildningens uppbyggnad, möjligheten att få jobb efter avslutade studier.

§ 7 Utlandsprocessen, ”Best Practice i Norden”

Chris André Eidsaunet presenterade ASIN-gruppens rapport om utlandsprocessen, ”Best practice” i Norden. Rapporten beskriver de olika ländernas processer och hantering avseende studiestöd för studier utomlands. Rapporten visar på att olika regelverk och datasystem gör det relativt svårt att föreslå en gemensam ”best practice” för de nordiska länderna inom alla delområden av processen och att det är upp till varje land att se vilka lösningar som passar respektive land bäst. Det finns emellertid flera områden där ett utökat samarbete är önskvärt mellan länderna som t.ex. information om utbildningssystem, kontaktuppgifter till olika utländska lärosäten och bedömning av intyg och dokument. I den diskussion som följde konstaterades att ett utökat informationsutbyte vore till gagn för de nordiska ländernas processer i och med att vi brottas med i stort sett samma frågeställningar.

§ 8 Regel- och statistiköversikter

Carl-Johan Stolt redogjorde för den statistik och de regelöversikter om det nordiska studiestödet som tas fram av ASIN-gruppen. Slutsatsen var att gruppen bör fortsätta att ta

fram statistik och översikter och att den bör göras mer lättillgänglig och presenteras på ASIN:s nya webbsida.

§ 9 Den nya webbplatsen www.studiestodinorden.org

Gunilla Nordling, och Margaretha Holmlund presenterade den nya webbplatsen avseende det nordiska studiestödet. Det är CSN som förvaltar och finansierar webbsidan och som även står för eventuell support. Sedan är det varje värdland som ansvarar för innehåll, exempelvis rörande ASIN-möten och studiestödskonferenser. Större ändringar beslutas vid ASIN-möten. Vi var överens om att det är viktigt att webbsidan hålls levande och att vi hänvisar till information på hemsidan när vi får interna eller externa frågor om studiestöd.

§ 10 Avslutning

Christina Gellerbrandt Hagberg tackade alla deltagare för givande och intressanta diskussioner. Särskilt framhölls att de interaktiva verktygen gjort presentationerna mer levande och att de skapat en större delaktighet. Konferensen avslutades med en gemensam lunch. Direktör Anne Neimala tackade för konferensen och hälsade alla välkomna till nästa konferens i Finland 2016.

Vid protokollet

Henrik Strömberg Croné